

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 276/04-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. februára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť O. H., bytom B., zastúpeného advokátkou JUDr. B. K., B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 477/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo O. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 477/00 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 477/00 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. O. H. priznáva primerané finančné zadosťučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiatisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava V povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V je povinný uhradiť O. H. trovy právneho zastúpenia 9 342 Sk (slovom deväťtisícristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. B. K., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 23. septembra 2004 prijal sťažnosť O. H., bytom B. (ďalej aj „sťažovateľ“), v časti, v ktorej tvrdil, že postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 477/00 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“).

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti, v ktorej namietal porušenie jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 477/00, odmietol uznesením č. k. IV. ÚS 76/04-11 z 24. marca 2004 pre neprípustnosť a zjavnú neopodstatnenosť. Sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 477/00, ústavný súd citovaným uznesením vylúčil na samostatné konanie.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ okrem iného uvádza: *„Žalobou z 2. novembra 2000 doručenou osobne 15. decembra 2000 príslušnému súdu – Okresnému súdu Bratislava V, Prokofievova 6-12, Bratislava zaevidovanou pod č. k. 8 C 477/00 som sa domáhal vysporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov (...)*

V záhlaví žaloby som uviedol adresu svojho trvalého bydliska – posledného spoločného bydliska manželov, podľa ktorého bola určená príslušnosť súdu rozhodujúceho o rozvode a neskôr aj o vysporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V závere

žaloby som upozornil na skutočnosť, že prechodne bývam na ... ulici č. 7 v B. vzhľadom k tomu, že ma moja bývalá manželka nechce vpustiť do bytu.

Táto adresa teda bola súdu a sudcovi konajúcemu vo veci bezpodielového spoluvlastníctva manželov známa, avšak napriek tomu všetky zásielky vrátane pozvánok na pojednávanie mi boli posielané na adresu na ... ulici č. 22 B. (adresa posledného spoločného bydliska manželov) v dôsledku čoho boli späť vrátené súdu. (...)

O spôsobe doručovania zásielok i skutočnostiach uvedených v tejto sťažnosti som sa dozvedel až zo súdneho spisu č. k. 8 C 447/00, do ktorého som nahliadol v súvislosti s listom predsedu Okresného súdu Bratislava V, Prokofievova 6-12, 852 38 Bratislava, číslo Spr. 2029/03 z 19. decembra 2003 (doručený 22. decembra 2003). (...)

Následne po nahliadnutí do súdneho spisu som z uznesenia príslušného súdu č. k. 8 C 477/00-7 z 15. mája 2002 zistil, že súd konanie podľa § 110 OSP prerušil z dôvodu nedostavenia sa účastníkov na pojednávanie nariadené na 15. mája 2002 bez predchádzajúceho ospravedlnenia a napriek ich riadnemu predvolaniu. (...) Napokon Okresný súd Bratislava V, Prokofievova 6-12, Bratislava, 5. augusta 2003 uznesením č. k. 8 C 477/00 - 10 z 5. augusta 2003 zastavil konanie o mnou podanej žalobe, v ktorom sa konštatuje, že nakoľko v zákonom ustanovenej lehote nebol na súd podaný návrh na pokračovanie v konaní (po prerušení konania 15. mája 2002), súd konanie zastavuje podľa § 110 OSP. Z doručení súdu je zrejmé, že všetky písomnosti sa vrátili späť ako nedoručiteľné, keďže súd ich doručoval na inú, ako mnou označenú adresu v podanej žalobe na vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po jej prerokovaní rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo porušené, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 130 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť IV. senát ústavného súdu, pretože v roku 2004 v súlade s rozvrhom práce na tento rok bol sudca spravodajca Ján Mazák členom IV. senátu ústavného súdu. Po zmene rozvrhu práce na rok 2005 sa sudca spravodajca stal predsedom II. senátu ústavného súdu a z tohto dôvodu sa táto vec prejednála a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 477/00 ústavný súd zistil, že sťažovateľ 15. decembra 2000 podal okresnému súdu žalobu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva bývalých manželov.

Dňa 14. marca 2002 okresný súd nariadil pojednávania na 15. máj 2002 a zároveň doručil žalovanej žalobu na vyjadrenie.

Na pojednávaní 15. mája 2002 okresný súd po zistení, že sa nedostavili účastníci konania, vyhlásil uznesenie, ktorým konanie prerušil. Písomné vyhotovenie predmetného uznesenia bolo neúspešne doručované na adresu sťažovateľa.

Uznesením z 5. augusta 2003 okresný súd konanie zastavil.

Sťažovateľ 12. júla 2004 písomne žiada o doručenie uznesenia o zastavení konania z 5. augusta 2003 na adresu, ktorú uviedol už v návrhu na začatie konania. Doručenie uznesenia sťažovateľ urgoval písomne 27. októbra 2004.

Sťažovateľ sa proti tomuto uzneseniu odvolal 19. novembra 2004.

Ústavný súd konštatuje, že zo súdneho spisu vyplývajú v zásade tie isté údaje, ktoré uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr 2092/03 zo 6. júla 2004. Predseda okresného súdu neuviedol skutočnosti, pre ktoré by bolo možné posudzovaný spor

považovať za obtiažny, a podľa obsahu spisu sa nezistili žiadne prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Uznáva prietahy v období od 15. decembra 2000 do 14. marca 2002.

Okrem toho ústavný súd z obsahu spisu sp. zn. 8 C 477/00 zistil (ako to už bolo uvedené aj v uznesení z 23. septembra 2004 o prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie), že sťažovateľ už v žalobe o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov uviedol, že je ubytovaný na adrese B. Napriek tomuto oznámeniu mu okresný súd doručil uznesenie o zastavení konania podľa § 111 OSP na adresu B., Beňadická 22 (doručovanie ostatných písomností sa vykonalo na tú istú adresu). Uznesenie prevzala podľa oznámenia pošty matka sťažovateľa.

Podľa § 46 ods. 2 OSP ak nebol adresát zastihnutý, hoci sa zdržuje v mieste doručenia, doručí sa inej dospeljej osobe bývajúcej v tom istom byte alebo v tom istom dome alebo zamestnanej na tom istom pracovisku, ak je ochotná obstaráť odovzdanie písomnosti. Predpokladom náhradného doručenia je podľa zákona to, že sa adresát zdržiava v mieste doručenia. V prípade sťažovateľa tomu tak nebolo, čo preukazuje nielen jeho oznámenie v žalobe o vypořádanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ale aj rozsudok o rozvode manželstva a zápisnice z pojednávaní, z ktorých jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ sa v čase pred doručovaním uznesenia o zastavení konania zdržiaval na adrese Bratislava, Americká 7. Z toho vyplýva, že nedošlo k účinnému doručeniu uznesenia z 5. augusta 2003 o zastavení konania, a preto konanie vedené pod sp. zn. 8 C 477/00 nemohlo byť právoplatne skončené a nie je právoplatne skončené ani do dňa rozhodovania ústavného súdu, pretože sťažovateľ proti uzneseniu o zastavení konania podal odvolanie 19. novembra 2004, o ktorom nebolo dosiaľ rozhodnuté.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa: a) právnej a faktickej zložitosti veci, pričom zohľadňuje aj to, o čo ide sťažovateľovi pri uplatňovaní základného práva na súdnu ochranu, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

Predmetom konania pred okresným súdom je nárok na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Takýto spor nie je právne zložitý, pretože v ňom možno využiť stabilizovanú judikatúru všeobecných súdov. Ústavný súd uznáva, že takéto spory sú svojou povahou náročné na dokazovanie, pretože treba nielen zistiť okruh veci patriacich do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania, ale aj ich hodnotu ku dňu zániku a zohľadniť aj viacero skutočností, ktoré vyplývajú z § 150 Občianskeho zákonníka, najmä pokiaľ ide o komplexnosť vyporiadania tohto majetkového spoločenstva. V posudzovanom spore sa však súd meritom veci dosiaľ vôbec nezaoberal, a preto z povahy veci nemožno urobiť iný než všeobecný záver o tom, že právna a skutková komplikovanosť veci neovplyvnila doterajšiu dĺžku konania.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom. Ústavný súd z obsahu spisu dospel k záveru, že postup sťažovateľa nezapríčinil žiadne zbytočné priet'ahy a ani spomalenie postupu okresného súdu spôsobom, ktorý by nebol v súlade s Občianskym súdnym poriadkom. Okresný súd ani netvrdil žiadnu skutočnosť, z ktorej by vyplývalo, že sťažovateľ prispel k zdĺhavosti alebo spomaleniu postupu v konaní.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v spore.

Okresný súd po začatí konania vykonal prvý úkon vo veci až 14. marca 2002, čo znamená, že bol nečinný viac než 26 mesiacov bez akéhokoľvek zákonom uznaného dôvodu (§ 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku). Existenciu týchto priet'ahov vo svojom vyjadrení zo 6. júla 2004 potvrdil aj predseda okresného súdu, ktorý zároveň potvrdil, že súd zasielal sťažovateľovi písomnosti na adresu odlišnú od adresy, ktorú sťažovateľ vo svojom návrhu uviedol.

Ďalšiu nečinnosť okresného súdu ústavný súd zistil v období od 15. mája 2002 (vydanie uznesenia o prerušení konania) do 5. novembra 2003 (doručenie uznesenia o zastavení konania sťažovateľovi z 5. augusta 2003).

Napokon nečinnosť okresného súdu po 5. novembri 2003 súvisela s tým, že okresný súd považoval vec za právoplatne skončenú, čo sa na základe obsahu jeho spisu ukázalo ako chybný záver.

Ústavný súd konštatuje, že nečinnosť a chybný postup okresného súdu pri doručovaní písomností, najmä aj uznesenia o zastavení konania, je porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

IV.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 8 C 477/00 konal bez zbytočných prietahov bez ohľadu na to, že vec je v súčasnosti na odvolacom súde.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 130 000 Sk z dôvodu, že *„po podaní návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov pre nesprávny postup súdu uplynula už doba štyroch rokov a vo veci samej sa ani nezačalo konať“*.

Sťažovateľ v dôsledku postupu okresného súdu trpí oprávnene pocitom právnej, ako aj faktickej neistoty zvýrazňovanej tým, že výsledok sporu priamo ovplyvní rozsah jeho vlastníckych práv. Sťažovateľ sa na okresný súd obrátil s nárokom na ochranu svojich práv, pričom okresný súd sa v dôsledku chybného procesného postupu jeho nárokom dosiaľ vôbec nezaoberal a sťažovateľovi v konečnom dôsledku nie je umožnené neakceptovateľne dlhú dobu disponovať jeho vlastníctvom.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania. Ústavný súd preto považoval podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznanie 50 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania úspešného sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania 9 342 Sk za dva úkony právnej služby, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným súdom spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2005